

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:		Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:	
Pe un an	240 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei.	
Pe jumătate de an	120 „			
Pe un pătrar de an	60 „			
Un număr	5 Lei.			
Pentru străinătate pe un an	300 Lei.			

Erd Somlyó—Vârșeț.

Se credea într-o vreme, că noi Români din Ardeal, Banat și Ungaria am avea o organizație bisericească foarte veche, cu o mitropolie în Alba-Iulia și cu mai multe episcopii, între cari una la Vârșeț, susținându-se de exemplu că Teofil al Goșilor, care a participat la primul sinod ecumenic, ar fi făcut parte din această ierarhie bisericească. Istoriografia mai nouă se mulțumește cu începuturi mai apropiate de vremurile noastre. Mitropolia o consideră înființată de Mihai Viteazul, ctitorul mănăstirii Bălgradului ardelean, iar episcopia dela Vad, pentru nordul Ardealului o pune în legătură cu posesiunile câștigate de Ștefan cel Mare al Moldovii pe valea Someșului. Cel dintâiu episcop cunoscut la Vad este Ilarion la anul 1523. Tot așa episcopia Geoagiului de jos, al cărei ctitor până acum nu este cunoscut, — de bună seamă unul dintre voievozii Munteniei. Ceea ce este adevărat pentru Ardeal stă și pentru Banat, cu deosebirea, că aici protectorii bisericii ortodoxe sunt despoții Serbiei și patriarhia Ipecului. Așa a luat ființă episcopia Vârșețului, care intră în posesiunea despotului George Brancovici, după tradiția sârbească la 1427, după actele contemporane la 1448. Elementul băstinaș al acestui ținut a fost însă românesc și românesc a rămas până în ziua de astăzi, afară de orașul Vârșeț.

Românii bănățeni organizați în cele 7—8 ori chiar mai multe districte românești au primit dela regii Ungariei oarecare autonomie și privilegii ca răsplată pentru bunele servicii ce făceau ca viteji apărători ai vadurilor dunărene, ori ca ostași apreciați pe câmpuri de luptă mai îndepărtate.

Unul dintre aceste districte cuprindea valea Cărașului dela izvoarele acestui râu și până la

șesirea lui în șesul bănățan. Pe fostul teritoriu al acestui district se găsește astăzi orașul Vârșeț, dela care și-a luat numirea dieceza noastră și a păstrat-o până la despărțirea ierarhică dela 1865. Teritoriul ei cuprindea toate districtele românești și numai la organizarea diecezei Caransebeșene i-s'au alăturat părțile șesului bănățan până la râul Timiș care nu se cuprinde în sus amintitele districte. Districtul Cărașului avea două cetăți; amintite împreună în titlurile dignitarilor: Krassoffő și Erd Somlyó. Erd Somlyó este cetatea Vârșețului, din care se mai păstrează „Cula Vârșețului”. Dar istoria nu știe să ne povestească nimic despre o „cetate a Vârșețului” ori despre „cula Vârșețului”, Milleker, monografistul orașului Vârșeț, spune că stăpânirea sârbească care a asuprit 160 de ani aretul acesta a nimicit orice urmă scrisă care ne-ar putea lămuri asupra originii și vicisitudinilor prin care a trecut cetatea. Crede că a fost zidită de regele Sigismund (1387—1437) pentru apărarea țării împotriva Turcilor. Pe aceeași vreme pune și începuturile orașului. Dar, deși nu știe să ne spună aproape nimic nici din trecutul cetății nici din al orașului până la colonizarea cu Nemți în veacul al XVIII-lea, ca să fie pe placul foștilor săi stăpâni, știe spune cu multă siguranță un lucru: că locuitorii cei vechi au fost Ungurii; și n'au fost nici Ungurii nici altă nație străină ci au fost Români, căci cetatea făcea parte din districtul românesc al Cărașului și nici nu se chema Vârșeț, — numirea aceasta vine dela Sârbi colonizați aici în veacul al XV-lea. Pentru aceasta nu vorbește nici istoria de o cetate a Vârșețului. Când începe a se vorbi mai des despre Vârșeț, din cetate nu mai rămăse decât „cula” așa cum se vede până în zilele noastre. Dar e foarte des amintită cu numele dat de oficialitatea maghiară „Erd Somlyó”. Regii

Ungariei o socoteau de mare importanță strategică, cum se vede din documentele publicate de Pesty Frigyes în „Krasso vármegye története“ vol. III. Budapest 1882. Pentru prima dată se face mențiune de ea la 16 Octombrie 1290. Regele Ladislau al IV-lea Cumanul petrecând într'ansa, semnează o scrisoare la data de mai sus în „erd sumlio“.

Sunt cunoscuți ca dignitari ai districtului:

La 1320 magistrul Nicolae de Erdsomlow.

La 1335 Thouca de Erdsumlya și Krassofő.

Regele Sigismund dăruiește la 1390 lui Nicolae de Peryn, Ban al Severinului, cetatea regală Erdsomlio, în comitatul Crassow, împreună cu satele ce-i aparțin: Erdsomlio, Crassofew, Cherneuch, Iabolnoc, Varadia și Vizvár. Acesta se distinge din nou în niște lupte purtate în Serbia împotriva Turcilor, pentru cari regele îi mulțumește, dar cetatea și satele aparținătoare ei o ia îndărăt, având trebuință de ea și-l despăgubește pe Nicolae de Peryn cu alte proprietăți în comitatul Zemplin.

(Urmează)

Petru Olde
preot-profesor de religie.

Pădurea de cedrii.

Se mai găsesc ici coala în lumca mare și alte păduri de cedrii, în Liban și Kabilia, dar acestea sunt niște păduri condamnate ce au murit nădejzii pe vecie. Nu se mai reproduc și sunt pe cale de a dispărea, ca și când nu ar mai fi pentru a le nutri, într'un univers sărăcit, destul aer, lumină și frăgezime subterană. Dar aicea pădurea trăește. Moare și renaște mereu. Iată poate cea mai mare minunăție a acestei păduri minunate. La picioarele fiecărui arbore se ivesc între pietre vlăstare de un verde albăstriu cari în câteva sute de ani vor deveni acele capodopere forestiere a căror pânze pacinice le văd, întinzându-se în jurul nostru. Și când pretutindenea aiurea, cedrii nu vor fi mai mult decât o icoană măreață de amintire și de poezie, lumea va putea veni să contempleze multă vreme încă în Atlas, în mijlocul acestor trunchiuri superbe și al acestor vlăstare zglobii, al acestor patriarhi albiți, martorii Bibliei și ai Cântării Cântărilor!

Cum vom putea scăpa sub aceste ramuri de obsesiunea istoriei străbune ce pare că se petrece la umbra lor, care e măcar de atâtă amar de vreme și care trăește mereu? E mereu lumea veche a lui Avraam și a lui Solomon, pe care o acoperă crengile acestea vaste. Dar nu numai într'un suvenir verde îl găsim aicea

pe Israel! Îl vedem aici în carne și în oase mai puțin poetic poate decât pe timpul Rebecii, dar mereu asemănător lui și sub cușma sa neagră și mantaua sa murdară. El e tăetorul de lemne, el pune incendiul în trunchiul secular; pe dânsul îl vedem cu securea și cu torța în mână la piciorul copacului ca să-l distrugă. Prin ce făcătură și-a descoperit aici chemarea de tăetor de lemne, dânsul care-i atât de puțin rustic? Fără doar și poate, știu că e în orânduiala lucrurilor ca pădurile să fie exploatate, dar lucrul acesta aici ia un caracter fatal, căci tocmai Evreii sunt aceia cari pun securea într'un arbore oarecum al religiei lor, pe care ar trebui să-l respecte, se pare, ca pe un membru de familie, ca pe un simbol, hai s'o zicem, al vecinicii lor!...

Din distanță în distanță întâlnim la marginea drumului un grup din acești tăetori de lemne evrei cu mantaua lor de lână ridicată peste coapsele goale și ținând toporul în două mâni, par'că ar prezinta armele.

Aceste păduri ale Atlasului formează pe munte niște lungi panglici strâmte, separate prin pâlpii adânci pline cu niște pietroaie de cremene cari par că au fost rostogolite acolo de râuri de foc.

Cedrii nu se aventurează mai jos de cincisprezece sute de metrii. Rădăcinile lor cer un sol acoperit de zăpadă în cea mai mare parte a anului și care își păstrează peste vară umezeala și frăgezimea. De jos îi zărim sus de tot aplecați pe marginea cercurilor, ca niște santinele uriașe ale trupei forestiere ce se îmbulzește în dosul lor. S'ar putea zice că li-e teamă de tristețea depresiunilor sterile, cărora indigenii adeseori le dau numele de văi ale fricii sau ale morții și cari par întemnițate în marele lor cerc tragic.

De ce i-ar cruța pe aceștia soarta care a abătut cedrii Libanului și ai Kabiliei? De ce merg cedrii de acolo într'un întâmpinarea unei morți inevitabile? Nu e oare o opoziție misterioasă între acești arbori dintr'o altă vrăstă și viața noastră proprie? S'ar zice că nu pot subsista, decât în plină libertate în mijlocul singurătăților quasi virgine, unde nu locuiește decât o umanitate primitivă.

Administrația legilor noastre va triumfa oare față de umoarea, de desgustul evident la acești arbori, pentru civilizația noastră. Vor continua oare să se reproducă și să trăiască când ne vom instala între ei sau se vor lăsa duși de înclinarea lor naturală spre renunțare și spre moarte?

După: Jérôme et Jean Tharaud

P. r. t. d. „Marrakech où les Seigneurs de l'Atlas“.

† Anica Ungurean născ. Cornean.

Nimic mai trist, nimic mai dureros, decât să te stingi în primăvara vieții! A muri în floarea tinereții, când în *sufletul tău*, speranțele unui viitor ferice, abia au început să înmugurească, iar *floricelile bucuriei*, din începutul acestei vieți, abia *petalele* și-au desfăcut, a muri când, *în natură*, *ghiociei* de sub zăpada iernii friguroase, cu capetele lor de un alb nevinovat, par'că zimbînd cu veselie, *vestesc*, o cât mai apropiată *reînviere* a naturii, ca apoi această *reînviere vioarele* de un roș-albastru închis să o confirme din destul, a muri când, în seri senine *ecourile*, obișnuitei noastre datine din strămoși, a *bătutului de toacă* se îngână par'că pe întrecute fiecare mai întâiu să te *anunțe* că încurând *Învierea Domnului*, Paștile bucuriei, vor sosi — a muri în acest timp, oh, Doamne, ce greu este!

Par'că anume, ispita vrea să te încerce sau să te prindă în cuvânt! Par'că anume, să se pliniască cuvintele unui poet, mort și el în floarea tinereții, când zice:

Așa e scris în cartea sorții
Dela întâiul leagăn la morminte
Să treacă lutul prin durerea morții
Iar sufletul să meargă înainte. (P. CERNA.)

Așa se stinge din mijlocul nostru, după amare suferințe și Anica Ungurean născ. Cornean, în etate de 27 ani, în zorile zilei de 28 Februarie a. c., când aurora dimineții, se pregătea să alunge întunerecul nopții.

Era o ființă nobilă, cu un *suflet bun*, cum rar se găsesc. Ori de câteori o întâlneai îți zâmbea și te agrăia cu o nesfârșită bunătate. Ori de câteori treceam prin satul cel frumos al Zăgujenilor, la vre-o rugă sau excursie, un *buchet de trandafiri* albi sau alte flori culese din grădinița-i frumos îngrijită, era cadoul cu care mă cinstea. Era un gest ce izvorea din nobleța sufletului său, căci *iubia florile*, iubire din care cu ușurință puteai citi această nobleță, căci de această iubire sunt capabile — după cum mărturisea oarecândva și nemuritorul Kant — numai ființele cu suflet bun. Lucru de altfel foarte explicabil. Fiind dintr'o onorabilă familie de

învățător, din fragedei copilărie a primit o educație aleasă, ca pe urmă să o desăvârșească pedagogia confesională a Sibiilor, fapt pentru care, a și fost numită pedagoagă la internatul diecezan, din Arad.

Ramășițele pământești au fost depuse spre vecinică odihnă Vineri în 2 Martie a. c. ora 10 a. m. Prohodul a fost oficiat de preoții: I. Lăpăduș - Ohaba-Mătaie, G. Bria - Ruginosu, G. Sperlea din loc, P. Bancea - Caransebeș, A. Marta - Gavojdia, B. Borlovan - Peștera, I. Miuța Valea-Boului, R. Pop - Caransebeș, protodiacon I. David prof. de teologie și diac. T. Roșca casar eparhial. *Prof. I. David* cu cunoscuta-i vervă oratorică a rostit o *mișcătoare predică*, storcând lacrimi din ochii celor ce o însoțeau pentru ultima dată. Evidențiază, în legătură cu alesele calități ale adormitei, nimicnicia acestei vieți față de adevărata viață viitoare. *Pr. Gh. Sperlea*, a vorbit la mormânt, căutând să mângâie indurerata familie. Corul studenților dela Acad. Teologică, sub conducerea *destoinică* și *maestră* a stud. *S. Ţona a. IV.* cu o tehnică ireproșabilă a executat răspunsurile liturgice și cântările funebrele. Deasemenea și Corul din Prisaca sub cond. inv. Maroevici a fost la înălțime.

Adormita lasă nemângăiați pe părinții săi Maria și Nicolae Cornean învățător în Zăgujeni, frați Nicolae, consilier referent eparhial și redactor al Foii noastre Diecezane, Gheorghe, preot în Brebu, Ioan învățător în Mal, mai multe cumnate și mai nemângăiat decât toți pe iubitul său soț Cornel Ungurean notar în Zăgujeni cu care s'a căsătorit acum șapte ani.

Celor îndoliați, Dumnezeu să le sădească, în locul acestei dureri așa de mari, spre mângâere, alte mulțumiri, iar sufletul adormitei să-l sălășluiască în corturile celor drepti.

Prof. ISAIA SURU.

Beneficiul curat al existenței noastre sufletești se măsoară după puterea dragostei și a amicitiei pe care am putut-o desvolta în noi și în alții în trecerea noastră prin viață.

P. CERNA

Adevăratul nobil nu se naște, ci se face.

PERARCA.

Invățați-vă dela mine...

„Veniți cu mine toți cei osteniți și împovărați și eu vă voi odihni pre voi“.

(Mat. 11, 28)

Cumpăna vremii înclinată adânc spre frământările de sbucium ale unei vieți economice falite, a înlăturat preocupările mai înalte; capetele marilor diplomați se frământă doar cu strădania unor formule și legi financiare, căutând mult doritul echilibru economic numai prin mijloace ce se dovedesc tot mai mult ineficace și ne duc cu pași repezi parcă spre un nou conflict catastrofal în extern și spre prăbușire în interiorul fiecărei țări aparte.

Criza mondială ce se desfășură sub ochii noștri nu elaborează decât acorduri și tratative cu creditorii externi, cari înșiși încep să se distrugă rând pe rând, înlăturând singura și adevărata soluționare a tuturor neajunsurilor economice, schimbarea launtrică a omului modern, pivotul societății. Acesta este astăzi prea stăpânit de instincte de origine atavică, ce sunt dăunătoare vieții sociale-economice; lipsiți de simțământul de sacrificiu și jertfă și mai presus de toate chiar de cel al onestității și al fraternității dintre popoare. Când ura dintre popoare este mereu crescândă, necesitatea unui ideal spiritual sublim și sigur este mai evidentă ca oricând. Omul modern chiar dela noi a uitat că adevăratul ideal ce a sălășluit prin excelență în sufletul românesc a fost și trebuie să fie Christos cu divina-I învățătură.

În sufletul nostru trăește o dorință puternică după Christos și învățăturile Lui și sufletul nostru nu va putea afla odihnă până ce nu va reintra în strânsă legătură cu El și evanghelia salvatoare. Flămândul își închipue că umblă după pâne, dar lui e foame de Tine. Doamne; însetatul crede că vrea apă, dar lui e sete de Tine; bolnavul se mângăe că râvnește sănătate, ci boala lui nu e decât lipsa Ta Doamne Iisuse Christoase, Cel ce ne-ai învățat să gustăm din fericire.

Cu toți credem a căuta pacea și bogăția, dar noi pe tine te căutăm, carele ești singur pacea, mângăerea, lumina și adevărul...

Necesitatea idealului religios se resimte astăzi ca și pe timpul apariției creștinismului când sincretismul misterelor păgâne se impunea în vastul imperiu roman. Credința în Dumnezeu și morala nu se pot desface de viața omenească, fiindcă ce cătăm noi, „materia“, nu constituie decât o simplă resursă a vieții nu însă și viața;

ea nu este totul și nu poate satisface toate cerințele vieții.

Atunci de ce — dacă noi oamenii nu putem fi mai tari decât viața, dacă nu putem stabili reguli de viață mai înțelepte, mai bune și mai fericite de cât acelea însuși, care a făcut această lume și deci și pe noi înșine, — de ce nu facem din învățătura divină o stea călăuzitoare vieții noastre sociale publice, când știm prea bine că orișice sfortare de-a afla o altă eșire, o altă cale, care să ne ducă spre salvare și mântuire nu este decât cea dictată de însuși ocrotitorul nostru, mai marele nostru Christos Iisus. Căci printre factorii principali cari subminează viața noastră publică și Biserica, alături de cele două mari cauze, sectele și ateismul multor bărbați de seamă cari au dispus chiar de destinele multor state, mai e și imoralitatea modernă, adăpată din belșug de indiferentismul religios.

Scriitorii și publiciștii de seamă ne-au grăit mereu prin slovele lor despre criza ce se desfășoară sub ochii noștri și nu ne putem plânge că nu am avut sau chiar că nu avem și cercetători atenți și clarvăzători, cari să nu ne fi spus că lumea este cuprinsă de durerile nașterii spre o nouă orientare socială, spre o ridicare din staulul plin de mocirlă în care am început a ne tolăni și desăta, — spre o renaștere îmbucurătoare. Semnele mântuirii chiar încep să se facă tot mai evidente.

Pozitivismul materialistic ce a culminat mai ales în a doua jumătate a veacului XIX., distrugător al oricărei morale, nu mai are aprigi apărători. Marile neorândueli și sbuciume au fost totdeauna urmările marilor rătăcirii, e concluzia ce o scoatem din analele istoriei. Rătăcirea vremii noastre, din care decurg neajunsurile și neorânduile este acea filosofie, destul de răspândită și la noi, care tăgăduște sentimentul rezponzabilității morale în viața religioasă, și al onestității și răspunderii în viața publică. Înlăturând fie cel al rezponzabilității fie cel al onestității, nu-i de mirare că ajungem la erori neiertate sau la dezastru economic.

Se poate oare ca și în aceste clipe, Biserica să nu folosească și acest moment prielnic pentru restatornicirea unei atmosfere cu un ideal spiritual sublim, imprimat cu pecetea învățaturii lui Christos! Se poate oare să nu zidim cu râvnă pentru întărirea cetății lui Dumnezeu, când cetatea lumii se clatină din pricina marilor erori de tot felul, cari au adus deviațiuni în toate straturile sociale, în așezămintele și instituțiunile ei! Revine deci preoțimii, care poartă

pe umerii săi greaua sarcină a răspunderii, cari singuri stau în contact direct cu masele poporului și glasul lor poate avea ecou profund în inimile tuturor, să lupte împotriva descompunerii vieții sufletești, a intelectualismului și a verbalismului modern. Primul pas spre succes nu va putea fi decât o viață personală desăvârșită, o exemplaritate pătrunsă de sfințenie și al doilea pas va fi organizarea superioară a mijloacelor sale de propagandă, atât în interiorul Bisericii cât și în afară de ea.

Au fost vremuri când s'a crezut că rolul unui preot se rezumă numai la slujbă și predică ce umplea sufletele mulțimii de minune și evlavie. Azi însă e insuficient, căci altarele nu mai au mulțimea aceia de închinători; Dumnezeu a fost expropriat cu concursul omului de Mamona și de invazia tuturor vulgarităților pe cari le-a adus cu sine. Sufletele noastre păcătoase pot exclama: „Fugit-am de tine Doamne căci erai prea curat pentru noi, osânditu-te-am la moarte, pentrucă erai osânda vieții noastre“!

Pentru o astfel de epocă talentul retoric și dramatic, fie el cât de perfect, studiul exegetic fie el cât de adânc, inspirația literară cât de superioară, fără exemplaritatea unei vieți sincere, creștine, preotul nu face nimic; dacă preotul vorbește și nu trăește, sfințește și nu se sfințește, vorbele lui se răspândesc fără ecou, predica lui nu mai are puterea de-a trezi, de-a înălța și de-a mântui sufletele. Viața lui e sufletul predicii sau viața preotului e evanghelia păstoriiților săi. Predica și învățătura ce o răspândesc de pe amvon deci să fie nu numai grai, ci și faptă, căci evlavia fără știința convertește, dar știința fără evlavie nu. Lirismul retoric nu mai impresionează așa ca pe vremuri, căci azi am ajuns ca cultura noastră intelectuală să fie în cele mai multe cazuri în contrast uriaș cu incultura morală.

Fără o absolută sinceritate a sufletului preotului, predica n'are absolut nici o rezonanță în sufletul și conștiința credinciosului. Azi, deci odată cu evoluția societății umane, cu crearea unor noi condițiuni de viață socială și cu o nouă concepțiune de viață, se vede preotul obligat de însăși forța împrejurărilor să-și schimbe metoda de-a lucra în via Domnului; trebuie să găsească cai noi în activitatea sa socială. Preotul să se coboare de pe amvon, să intre în arena luptelor indivizilor cu greutatea vieții, conlucreând cu asociațiile mirenilor conștiinți de menirea lor, să fie alături de ei, să-și plece urechea și să le asculte păsurile, pe cari cu blândețe să-i îmbărbăteze, să-i sfătuiască și să-i

ajute, ca astfel să-i conducă insensibil spre divina învățatură și miraculoasa mântuire de care ne ferim.

Peste potopul urii, a patimilor, a instinctelor, turnați voi preoți după ordinea lui Melchisedec balsamul sfintei învățături a lui Christos Iisus!

Petru Toma
licențiat în Teologie

Religiunea în lumina marilor cugetători bănățeni.

De încheiere face următorul apel:

„Armonia religiunii și științei este un postulat indispensabil al dezvoltării culturale sănătoase și pacifice a popoarelor... Această armonie se poate găsi numai dacă bărbații științei și bărbații bisericii, în deplină și lămurită cunoștință a diferenței între punctele lor de vedere, apreciând și respectând reciproc aceste puncte de vedere, fiecare în parte în sfera sa și în felul său, dar deopotrivă însuflețiți de comuna lor misiune sublimă, se vor nizuși a promova mână în mână, sprijinindu-se reciproc, în concordie și armonie complectă, marea operă a culturii și civilizațiunii popoarelor lor“.

În această lumină ne arată Mocsonyi religiunea în raportul ei cu știința.

Insemnătatea acestei scrieri filosofice se ridică și prin recenziile ce i se face în Nr. 4 din 1909 al revistei filosofice germane „Philosophisches Jahrbuch“ ce apărea în Fulda, Germania, în urma căreia se începe între Alexandru Mocsonyi și între prof. Dr. Francisc Savički o polemică științifică mai lungă prin care se pun la punct unele din problemele tratate. Este de remarcă, că în această polemică prof. Dr. F. Savički nu atinge, prin urmare aprobă, critica ce o face Alexandru Mocsonyi lui Kant referitor la concepția religioasă a acestui mare filosof german.

Un alt mare cugetător bănățean care a acționat mai mult în domeniul filosofiei empirice, dând îndrumări practice și salutare vieții noastre bisericești, naționale și sociale, a fost Aurel C. Popovici.

S'a născut în Logoj dintr'o familie harnică românească la 1863. Studiile liceale și le-a început la liceul magiar din Logoj, de unde a trecut la renumitul liceu român din Beiuș și Brașov.

Ca student, redactând „Replica“, cu ocazia procesului Memorandului, este condamnat la mai mulți ani de temniță, din care cauză trece apoi în Austria ca să-și continue studiile la Viena și Graz. Acolo, în contact cu cultura și ideile apusene, ajutat de o voință de fier și de o mare putere de muncă își îmbogățește sufletul cu cunoștințele necesare idealului său național. Rari bărbați au ajuns să-și câștige o erudiție așa de mare în domeniul Filosofiei, Istoriei, Sociologiei și Politicii ca el.

Deja de timpuriu a început să colaboreze la diferite reviste și ziare străine și române, căutând să arate suferințele fraților săi de acasă și să informeze apusul de nedreptățile ce aveau să sufere Românii de aici sub oprirea dușmanilor lor seculari. Pe lângă aceasta, ca și Alexandru Mocsonyi, văzând primejduită unitatea, solidaritatea și puterea de rezistență a neamului nostru de diferite curente neprietnice, cari captivează

îndeosebi pe unii dintre bărbații de știință cari, nu și puteau da samă că importul acestor articole luxoase și de modă cât sunt de periculoase, începe contra acestora o luptă aprigă și fără cruțare. Îndeosebi se răsboește cu concepțiile și scopurile politice ale democrației demagogice. În toată luptei sale purtată cu cuvântul și slova contra adversarilor concepțiilor și așezămintelor seculare ale neamului nostru, ajutat de vasta sa cunoștință și spiritul său ager, atât prin argumentările sale de granit cât și prin un sarcasm usturător îi pune la punct. Nu numai combate relele, ci arată totodată și calea cea adevărată, ce trebuie urmată în viața și conducerea noastră națională.

Ideile, concepțiile și îndrumările sale pline de focul sacru al iubirii nemărginite față de națiunea sa apar la început răzlete, în articole de reviste și ziare, când trebuia ceva combătut sau se simțea lipsa de îndrumările lui. Toate acestea apar într'un volum abia în 1910, în ediția „Minerva” din București, sub titlul: „Naționalism sau Democrație”.

Trăind, ca refugiat politic, în România, ajunge directorul „Ligei Române”, întemeiază casa de editură „Minerva” și ziarul „România Jună”. Tot pe timpul acela îi apar scrierile politice: „Principiul de naționalitate” (1894) și „Chestiuni de naționalitate și modurile soluțiunii sale în Ungaria” (1895).

O sinteză a scrierilor sale din domeniul Filosofiei și Sociologiei, după cum promisese în prefața opului sau „Naționalism sau Democrație”, era terminată și aranjată pentru tipar spre a apare în timpul cel mai scurt; moartea sa prea timpurie nu i-a permis.

În valoroasa sa scriere amintită, care cu mândrie se poate considera de adevărata Evangelie a principiilor și îndrumărilor noastre naționale, se cuprinde și concepția sa religioasă.

În expunerea sa referitoare la chestiuni filosofice și religioase se observă un spirit augustinian. Asemenea fericitului Augustin, el are o concepție fermă religioasă și în strictă conformitate cu doctrina Bisericii noastre ortodoxe.

Mintea omenească, pe lângă toate încercările și truda multimilenară, n'a fost capabilă să rezolve problemele care mai mult au chinat omenirea. Nimeni n'a putut da un răspuns mulțumitor: care este adevărul despre existența lumii, care este originea și menirea omenirii, ce va fi după moarte? Numai Mântuitorul Iisus Christos ne-a dat singurul adevărat răspuns la acestea prin cuvintele: „Eu sunt calea, adevărul și viața” (Marcu III., 24). Deci, numai prin religie se poate ajunge la o soluționare a acestor probleme mari și importante. Totodată ea, religie, ne arată și menirea noastră. Omul, o ființă trecătoare în această viață pământească, fiind compus nu numai din corp, ci și din suflet nemuritor, trebuie să țintească din toate răspunerile sale spre idealul vieții vecinice. Spre aceasta se cere și dela generația timpului său credință tare, credința aproape bimilenară a strămoșilor, pentru că numai dela o viață creștină integrală atârnă adevărata viață morală care duce la fericire pământească și cerească.

În ce privește raportul religiei cu filosofia, arată, că fiecare dintre aceste două să rămână pe adevăratul său teren, cu atât mai vădit că „nu tot e aur ce lucește.”)

(Urmează)

În Nr. 8 în articolul acesta s'a strecurat următoarea greșală: Alexandru Mocsony a reposat în 1909 și nu în 1904. N. R.

La o șezătoare bisericească.

Pr. C. Tismonariu

Dar egoismul niciodată n'a servit progresului ci regresului, el n'a clădit, ci a dărâmat, prin ura și dușmănia ce o nutrește față de semenul său. Și nici de pace și dreptate aducător n'a fost, căci sufletul înviorat și plin de spasmele urei, caută să se descarce, deci caută conflictele.

În indiferentismul său față de bunurile sufletești și față de împărăția cerească, omul cu vederi materialiste, a căutat să facă din viața pământească în cele mai multe cazuri, un „rai al desfătărilor”. De aici goana cea mare după idolul „ban”, care nu mai este privit ca un mijloc de existență, ci ca scop al vieții și condiție pentru intrarea noului cetățean în acest rai. Distribuția lui se face tot după rețeta egoismului: ia cel tare și care poate și suferă cel slab și nepuțincios. Și pentru că să între în posesia noului idol, egoismul omului modern se folosește de toate uneltirile scoase din arsenalul satanei.

Dar să vedem în câteva cuvinte, cu ce ne-am ales din această intoxicare a moravurilor.

În viața individului ce vedem? Nervozitate, diminuarea puterilor fizice și a forțelor de rezistență, și în urmarea acestora diferite boli psihice, organice și sociale, provenite din înbuibare sau lipsuri, destrăbălare sau supraîncordare, melancolie și altele, și în fine acea predispoziție sufletească, care îl face pe om să fie într'o continuă luptă cu eul său.

În viața familiară: căsătorii și conviețuiri de obicei fără legături sufletești și din interes, cu o răceală care ese la iveală în primele zile, binemascată însă în fața străinilor, dar descoperită în toată goli-ciunea cu ocazia divorțului; apoi lux și confort, modă provocatoare, ruinătoare și deadreptul tirană; sistemul de un copil, dat în grija servitoarei sau guvernantei, infidelitate, etc.

În viața socială: conflicte între diferite clase, exploatarea nemiloasă a celor slabi și fără apărare, lupta neomenoasă între partidele politice și folosirea mijloacelor nepermise, pentru ajungerea scopului; sămănarea discordiei, discreditarea oamenilor cinstiți, apoi o presă fără educație, dar făcând altora educație; scrieri mai mult pornografice decât literare, filme cinematografice seducătoare și amețitoare; miss-uri și tot felul de nudizme, o muzică cu accente sălbatice, dansuri tropicale; în fine morfinomani, sinucigași cu duiumul, etc.

Iată tortura corporală și sufletească, la care a ajuns de bună voe generația de azi, urmașii bunilor creștini și bunilor români de eri! Li s'a părut că imitând răutatea din apus, vor coborî raiul pe plaiurile românești, pe când faptic s'au trezit ajunși în iadul destrăbălărilor.

Semnele îndreptării se pare că încep să se arate. Pe deoparte criza în care ne zbatem și care ne înfrânează stisfacerea dorințelor, pe de altă parte oamenii de bine și conștii de menirea lor pe pământ, ne trezesc la realitate.

Știința care ca și fiul cel pierdut din parabolă s'a îndepărtat de casa părintească, se pare că după ce în singurătatea ei n'a fost în stare să dea viață celu-

lei artificiale și după ce a renunțat la generația spontană și la alte teorii, se va întoarce către Tatăl ceresc recunoscându-și greșala cu toate orgiile derivate din ea.

Iată ce zice Foerster în această privință: „Va veni vremea, când toată știința despre cuprinsul vieții, departe de a se opune creștinizmului, se va pleca în fața a ceea ce religia și experiența internă spun despre taina universală și cosmică a patimilor lui Christos și când nu se va mai nega, că biruitoarea lumii ne-a arătat neasemănat mai adânc esența și legea vieții, dela cea mai inferioară, până la cea mai superioară treaptă a ei, de cât a fost sau va fi în stare să facă vreodată orice biologie.“*)

În apus, ofensiva în contra curentului materialist a început de mult, nu numai din partea clericilor ci și a mirenilor. Oameni de știință celebri și buni creștini ca filozoful Bergson, matematicianul Poincare, economistul Charles Gide, astronomul Nordmann, politicianul lord George și mulți alții, prin cuvântul lor cu autoritate, lucrează la spiritualizarea vieții omenești. În Italia și Germania, chiar conducerea oficială a statului a pus între primele preocupări ale sale biserica și prin ea lupta în contra curentelor ateiste de internaționalizare și colectivizare.

Onorat Auditoriu!

Am amintit și arătat în vorbirea mea că alta a fost și este poziția bisericii ortodox române față de stat și alta a fost a bisericii catolice față de statele din Apus. Biserica noastră pe lângă jertfa făcută pe altarul Neamului n'a avut altă nizuință decât pogorârea împărăției lui Dumnezeu în sufletele credincioșilor. Din aceste considerațiuni aș putea zice că o persecuție formală sau oficială în contra ei n'a fost; dar nici atenția ce i se cuvine din partea statului nu i-s'a dat. Atei în adevăratul înțeles al cuvântului și declarați n'am prea avut mulți în deosebi dincoaci de Carpați. Totuș, numărul prea mare al indiferenților, cu exemplul lor rău, precum și imoralitatea despre care am amintit, sunt stări absolut grave, cari dacă nu vor fi înlăturate de grabă, vor lovi greu în sfânta noastră biserică, și vor duce la pierirea scumpei noastre patrii.

Și acest adevăr trebuie să ne dea cu atât mai mult de gândit, cu cât de statul vecin ateu, ne despart numai câțiva pași.

De acest mare pericol și-au dat seama fiii cărturari ai bisericii noastre în frunte cu distinsul profesor universitar Sextil Pușcariu, când în chemarea lansată reclamă mai presus de orice șovări concentrarea energiilor mirenești, în cadre noi și moderne.

Îmi place să cred, că această concentrare nu va fi numai numerică, ci mai presus de toate activă, vorbind mulțimii nu numai cu cuvântul ci mai ales prin exemplul vieții lor.

Mă bucur alături de ceilalți frați preoți de această conlucrare în via Domnului și doresc Frăției Ortodoxe Române, în acțiunea ei pentru lauda și preamărirea lui Dumnezeu și pentru regenerarea Neamului românesc, deplină izbândă.

(Sfârșit)

*) Foerster: „Christos și viața omenească” trad. N. Colan pagina 211.

ȘTIRI

Se reînființează ministerul cultelor. Guvernul a depus pe biroul Camerii un proiect de lege prin care se reînființează Ministerul Cultelor, d-l *Alexandru Lăpedatu* va fi numit ca Ministru al Cultelor, iar în locul d-sale, se va numi ministru al Ardealului d-l Valer Pop.

Pentru monumentul funerar „Dr. Iosif Iuliu Olariu” au mai intrat următoarele sume:

Preot Vasile Paica Feneș	500	Lei
Dr. Cornel Lăcătușiu medic Orșova	500	”
Preot Aurel Simu Ocna de Fier	250	”
Biserica ort. rom. din Ocna de Fier	250	”
Preot Gheorghe Terebențiu Petroman	200	”
Biserica ort. rom. din Petroman	200	”
Ppresb. Ioan Geția Buziaș	100	”
” Iosif Câmpianu Orșova	100	”
Preot Vasile Terebențiu Petroman	100	”
” George Biberea Honorici	100	”
Biserica ort. rom. din Honorici	100	”
Biserica ort. rom. din Orșova	100	”
Preot Petru Moisescu Luncavița	100	”
Comuna bisericească Teregova	100	”
Biserica ort. rom. din Sadova-nouă	100	”
Biserica ort. rom. din Slatina-mică	100	”
Preot Traian Popoviciu Deliblata	100	”
” Victor Iclozan Bătești	100	”
” Ilie Imbrescu Mehadica	100	”
” Gh. Tătucu Iablanita (a 2-a contrib.)	100	”
Biserica ort. rom. din Uliuc	100	”
Inv. pens. Nistor Stoichescu Caransebeș	100	”
Preot Dimitrie Stoichescu Teregova	70	”
” Traian Coșeriu Teregova	70	”
Biserica ort. rom. din Ohaba-mătnic	50	”
Preot Ioan Groșianu Cărbunari	50	”
Biserica ort. rom. din	50	”
Preot Ioan Alexandrescu din Breazova	50	”
Biserica ort. rom. din Breazova	50	”
Prof. Dănilă Laitin Orșova	50	”
Inv. Vizantie Murgu Orșova	50	”
Ing. Petru Ghiță Luncavița	50	”
Preot Romul Radulovici Bătești	50	”
Comuna Bisericească Bătești	50	”
Preot Simion Șandru Slatina-mică	50	”
Comuna bisericească Ilova	50	”
Biserica ort. rom. din Omor	50	”
Primăria comunală din Omor	50	”
Comuna bisericească Sintești	50	”
Preot Dimitrie Botău Sintești	50	”
Mai mulți credincioși din Teregova	45	”
Preot Ioan Alexandrescu din Logojel	40	”
Comuna bisericească Luncavița	40	”
I. Crăciun Orșova	20	”
Prof. Feneșan Orșova	20	”
Inv. Bujor Anghel Breazova	10	”

Total: 4610 Lei

Suma anterioară: 47.605 Lei

Total până de prezent: 52.215 Lei

Conferințele Astrei. În sala liceului „Traian Doda” s'a ținut în ziua de 25 Februarie a. c. ora 6 p. m. conferința d-lui prof. *Ioan Costinescu*: „*Pe urmele omului primitiv*”. Domnișia a analizat fazele de dezvoltare ale omenirii, trecând în revistă toate teoriile și ipotezele biologice, paleontologice și geografice — amintind despre teoria lui Lamarck, Darwin și alții. S'au declamat 2 poezii originale de ale d-lui prof. Costinescu de elevii de liceu.

D-I Titulescu ministrul de externe e bolnav. Din Viena a sosit un specialist Dr Neuman, ținând zilnic câte un consiliu cu medicii români.

Legea pentru apărarea siguranței statului a fost depusă pe biroul Camerei. Ea înăsprește mai mult legea Mironescu-Mârzescu.

Asasinarea deputatului bucovinean Dr Eusebiu Popovici de bandiți în Capitală a stârnit o mare indignare în șirul tuturor cetățenilor acestei țări.

Mulțumită publică. Adânc îndurerata familie inv. Cornean din Zăguzeni exprimă pe această cale mulțumită tuturor cari au binevoit să participe în persoană, înscris sau altfel la jalea ei mare.

Notă Oficială.

Nr. 6556 Sc. 1933.

Încă de acum șase ani apare în Chișinău revista „Misionarul” publicând o seamă de lucruri și date prețioase deosebit de folositoare clerului pastoral.

În răstimp relativ destul de scurt această revistă a realizat cele mai bune aprecieri, nu numai în cercurile bisericesti dar și în cele de caracter cultural și cele sociale.

Abonamentul său anual este minimal, și cu toate acestea nu i-se dă de către preoțime atențiunea meritată. De aceea din nou poftim preoțimea noastră să aboneze această revistă, achitând regulat abonamentul ei de 220 Lei anual.

Caransebeș din ședința dela 20 Februarie 1934.

Consiliul eparhial.

Cercul de recrutare Severin. Biroul I. Recrutare, Mobilizare.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința tuturor autorităților de stat sau particulare, întreprinderilor particulare, fabricilor, atelierelor de ori ce branșă, servicii particulare, magazine de tot felul, etc., cele ce urmează:

a) Între vârsta de 21—50 ani împliniți nimeni nu va putea fi admis în vre-o funcțiune a Statului, Județului, Comunei sau orice serviciu public, chiar electiv, dacă nu va fi dovedit că a satisfăcut obligațiunile Legii de Recrutare.

b) Societățile, patronii și particularii, nu vor putea angaja și ține în serviciul lor oameni în vârstă dela 21—50 ani împliniți, dacă aceștia nu vor fi dovedit că au satisfăcut obligațiunile legii de recrutare.

Se atrage în mod serios atențiunea stabilimentelor industriale, întreprinderilor particulare, etc., care au în serviciul lor personal strein ce sunt tolerați în țară cu pașapoarte, să le precizeze bine situația, pentru a nu fi puși în situația de a suporta rigurile legilor.

Consecințe: Șefii serviciului personalului dela diferite autorități ale statului, județelor, comunei și serviciilor publice, chiar electiv, însărcinați cu verificarea actelor solicitatorilor de funcțiuni, cum și directorii societăților, patronii particulari, etc., cari se vor dovedi că vor numi în funcțiuni, sau vor angaja sau ține în serviciul lor, contravenind astfel dispozițiilor art. 6 din Legea Recrutării și art. 12 din Regulamentul Legii Recrutării, vor fi supuși penalităților prevăzute de art. 87 și 88 din lege.

c) Între vârsta de 21—41 ani împliniți, nu se va elibera nimănui certificate de pașapoarte, de cât numai pe baza actelor militare însoțite de fotografie, care se va prezenta Cercului de Recrutare respectiv.

Comand. Cerc. de Recr. Severin (Logoj)

Șef. Bir. I. Recr. Organiz.

Colonel, **Brazdă**

Căpitan, **Nisipeanu**

Judecătoria rurală Teregova secția c. f.

No. 1859/1933 c. f.

Publicațiune de licitație și condițiile de licitație.

În cauza de executare pornită de urmăritorii Frații Polak din Caransebeș contra urmăritorilor Eugen Loidl și Magdalena Loidl născ. Schneider, la cererea urmăritorului Judecătoria ordonă licitațiunea execuțională, în baza art. 144, 146 și 147 din Legea LX din 1881, asupra imobilului înscris în c. f. a comunei Brebul-nou din circumscripția Judecătoriei Teregova No. coalei c. f. 664 Intravilan 800 stp. în preț de strigare 30.000 Lei, pentru încasarea creanței de 56.243 Lei, capital interese de 10% dela 15 Noiembrie 1932, spese de proces și de executare de 4839 Lei, fixate până acum, spese de 1382 lei fixate acum pentru cererea de licitațiune; precum și pentru încasarea creanței de 6030 lei cap. și acces. a lui Petru Lambert din Giarmata, 1864 Lei și acces. a lui Kern Ilus din Logoj.

Fixează termen pentru ținerea licitațiunii pe ziua de **14 Martie anul 1934 ora 14 în casa comunală a comunei Brebul-nou.**

În baza art. 150 legea LX din 1881, condițiunile de licitație se stabilesc după cum urmează:

1. Imobilele supuse la licitație nu pot fi vândute cu preț mai mic de 75% din prețul strigării.

2. Cei cari voiesc să liciteze sunt datorii să depoziteze la delegatul judecătoresc, drept garanție 10% din prețul de strigare în numerar sau în efecte de cauție.

Teregova la 18 Noemv. 1933.

Otto Bubenek judecător

Ioan Bica dir. c. f.

pentru conf.: **Ioan Bica** dir. c. f.

Obiecte bisericesti
dela cele mai renumite fabrici, se află
de vânzare la **Librăria Diecezană.**